

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

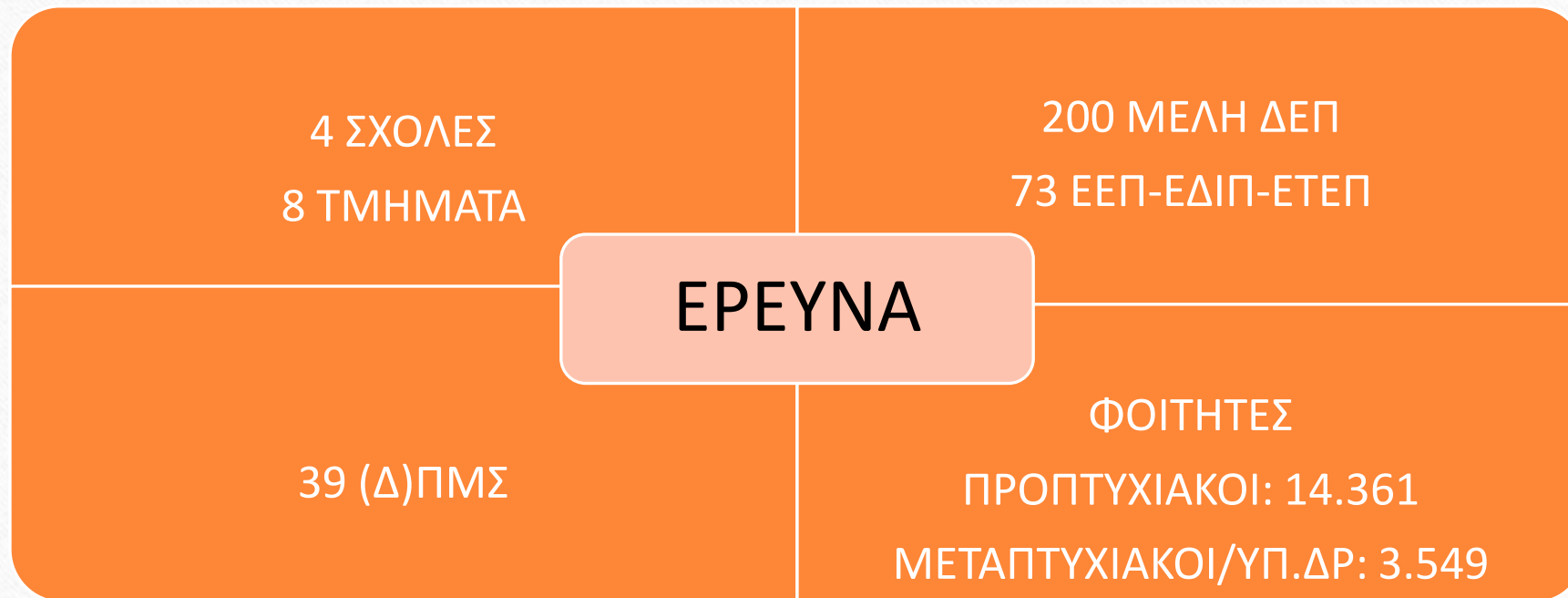
«Αρχές ηθικής και δεοντολογίας στην επιστημονική έρευνα: Μία εισαγωγή»
Εκπαιδευτικό Σεμινάριο της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας σε συνεργασία με την Ε.Η.Δ.Ε. ΠΑ.ΜΑΚ.

*Η ερευνητική δραστηριότητα στο Πανεπιστήμιο
Μακεδονίας και οι Αρχές Ηθικής & Δεοντολογίας της
Έρευνας*

Ευθύμιος Ταμπούρης
Καθηγητής, Τμήμα ΕΠ
Μέλος της Ε.Η.Δ.Ε. του ΠΑ.ΜΑΚ.
Τετάρτη, 6/4/2022

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Πίνακας Περιεχομένων

-
1. ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦ. ΣΠΟΥΔΩΝ	1. Τμήμα Οικονομικών Επιστημών
	2. Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών & Ανατολικών Σπουδών
2. ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	3. Τμήμα Οργάνωσης & Διοίκησης Επιχειρήσεων
	4. Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής
3. ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ	5. Τμήμα Εφαρμοσμένης Πληροφορικής
4. ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ, ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤ. ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ	6. Τμήμα Διεθνών & Ευρωπαϊκών Σπουδών
	7. Τμήμα Εκπαιδευτικής & Κοινωνικής Πολιτικής
	8. Τμήμα Μουσικής Επιστήμης & Τέχνης

ΣΥΝΟΨΗ: ΘΕΜΑΤΑ ΗΘΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

Σχολή Οικονομικών & Περιφερειακών Σπουδών Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

- Ενδεικτικοί τομείς έρευνας και σχετικά θέματα ηθικής:
  - Αντιλήψεις συμμετεχόντων για οικονομικά και κοινωνικά θέματα, ΣΑ
  - Μελέτη συσχέτισης οικονομικών θεμάτων και πολιτικών, ΣΑ
  - Μελέτη Νομισματικών θεωριών και πολιτικής, ΣΑ, (ΠΔ)

ΣΑ: Συμμετοχή Ανθρώπων, ΠΔ: Προσωπικά Δεδομένα

Σχολή Οικονομικών & Περιφερειακών Σπουδών

Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών & Ανατολικών Σπουδών

- Ενδεικτικοί τομείς έρευνας και σχετικά θέματα ηθικής:
  - Μελέτη συγκεκριμένων ομάδων, π.χ. μετανάστες, πρόσφυγες κλπ, ΣΑ, ΠΔ
  - Μελέτη συγκεκριμένων πολιτικών περιόδων ή γεγονότων, π.χ. Αραβική Άνοιξη, ΣΑ, ΠΔ
  - Μελέτη συγκεκριμένων κοινωνικών φαινομένων, π.χ. ενσωμάτωση, κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις κλπ, ΣΑ, ΠΔ
- Παραδείγματα συγκεκριμένων ερευνών
  - Μελέτη των διαδικασιών υποδοχής προσφύγων, αιτήσεων ασύλου και ΜΚΟ (ελληνικών και ξένων) που διαχειρίζονται χώρους φιλοξενίας προσφύγων, ΣΑ, ΠΔ
  - Μελέτη των πολιτικών διεργασιών και συνεπειών της «Αραβικής Άνοιξης» σε χώρες της Μέσης Ανατολής, ΣΑ, ΠΔ
  - Εθνογραφική έρευνα διαδικτύου/ κοινωνικών μέσων ΠΔ

ΣΑ: Συμμετοχή Ανθρώπων, ΠΔ: Προσωπικά Δεδομένα, Επιπλέον: Ευάλωτες ομάδες, Βιντεοσκόπηση

Σχολή Επιστημών Διοίκησης Επιχειρήσεων

Τμήμα Οργάνωσης & Διοίκησης Επιχειρήσεων

- Ενδεικτικοί τομείς έρευνας και σχετικά θέματα ηθικής:
  - Μελέτη συνηθειών στελεχών, καταναλωτών κλπ. ΣΑ, ΠΔ
  - Μελέτη δεξιοτήτων στελεχών, διευθυντών κλπ. ΣΑ, ΠΔ
- Παραδείγματα ερευνών που αιτήθηκαν έγκριση από την ΕΗΔΕ
  - Καταγραφή, μέτρηση και ποσοτικοποίηση της εγγραμματοσύνης σε θέματα στοματικής υγείας και οδοντιατρικού άγχους των φοιτητών. Σύνταξη ερωτηματολογίων. ΣΑ, ΠΔ
  - Αξιολόγηση της επιτυχίας πολιτικών διαχείρισης της μετανάστευσης
  - Εθνογραφική έρευνα σε δομές φιλοξενίας προσφύγων. ΣΑ, ΠΔ
ΣΑ: Συμμετοχή Ανθρώπων, ΠΔ: Προσωπικά Δεδομένα

Σχολή Επιστημών Διοίκησης Επιχειρήσεων

Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

- Ενδεικτικοί τομείς έρευνας και σχετικά θέματα ηθικής:
  - Αντιλήψεις Λογιστών-Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών-Διοικητικών Στελεχών για θέματα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, ελέγχου, φορολογίας, λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων κ.α. (ΠΔ- κυρίως στην ενότητα που αφορά δημογραφικά χαρακτηριστικά)
  - Χαρακτηριστικά στελεχών ανώτατης διοίκησης που επηρεάζουν λογιστικές πολιτικές (ΠΔ)
  - Μελέτη χαρτοφυλακίων (ΠΔ)

ΣΑ: Συμμετοχή Ανθρώπων, ΠΔ: Προσωπικά Δεδομένα

Σχολή Επιστημών Πληροφορίας

Τμήμα Εφαρμοσμένης Πληροφορικής

- Ενδεικτικοί τομείς έρευνας και σχετικά θέματα ηθικής:
  - Ανάπτυξη εφαρμογών (απαιτήσεις, έλεγχος), ΣΑ, (ΠΔ)
  - Αξιολόγηση επιχειρηματικών εφαρμογών, ΣΑ, (ΠΔ)
  - Big data analytics, social media analytics, ΠΔ
  - Τεχνητή Νοημοσύνη, ΠΔ, misuse, ΤΝ
- Παραδείγματα ερευνών που αιτήθηκαν έγκριση από την ΕΗΔΕ
  - Αξιολόγηση chatbot από φοιτητές, ΣΑ, ΠΔ
  - Ανάλυση απαιτήσεων ΑμεΑ για εφαρμογή ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, ΣΑ, ΠΔ (συνεργασία φορέων)

ΣΑ: Συμμετοχή Ανθρώπων, ΠΔ: Προσωπικά Δεδομένα, ΤΝ: Τεχνητή Νοημοσύνη

Σχολή Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών Επιστημών και Τεχνών

Τμήμα Διεθνών & Ευρωπαϊκών Σπουδών

- Ενδεικτικοί τομείς έρευνας και σχετικά θέματα ηθικής:
  - Μελέτη πολιτικών απόψεων κατηγοριών πολιτών σε διαφορετικές χώρες. ΣΑ, ΠΔ
- Παραδείγματα ερευνών που αιτήθηκαν έγκριση από την ΕΗΔΕ
  - Αξιολόγηση της επιτυχίας πολιτικών διαχείρισης της μετανάστευσης
  - Εθνογραφική έρευνα σε δομές φιλοξενίας προσφύγων
  - Καταγραφή προσδοκιών ζωής από άτομα που έχουν αιτηθεί άσυλο. (Τεχνικές συλλογής δεδομένων το ερωτηματολόγιο και η μερική βιντεοσκόπηση των υποκειμένων με κινητό τηλέφωνο).

ΣΑ: Συμμετοχή Ανθρώπων, ΠΔ: Προσωπικά Δεδομένα, Επιπλέον: Ευάλωτες ομάδες, Βιντεοσκόπηση

Σχολή Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών Επιστημών και Τεχνών Τμήμα Εκπαιδευτικής & Κοινωνικής Πολιτικής

- Ενδεικτικοί τομείς έρευνας και σχετικά θέματα ηθικής:
  - Μελέτη μαθησιακών δυσκολιών. ΣΑ, ΠΔ
- Παραδείγματα ερευνών που αιτήθηκαν έγκριση από την ΕΗΔΕ
  - Συναισθηματική νοημοσύνη διευθυντικών στελεχών της εκπαίδευσης με ερωτηματολόγιο σε διευθυντές και εκπαιδευτικούς
  - Τελειοθηρία και τα συμπτώματα κατάθλιψης σε φοιτητές του ΠΑΜΑΚ με ερωτηματολόγια.
  - Μαθητές δημοτικού με μαθησιακές δυσκολίες και άλλους τυπικής ανάπτυξης.
  - Συμπτώματα διαταραχής σε φάσμα αυτισμού με μαθητές από όλη την Ελλάδα.
  - Ζητήματα αυτισμού με τεχνικές μετρήσεων σε παιδιά και τη διενέργεια κάποιου τεστ.

Σχολή Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών Επιστημών και Τεχνών

Τμήμα Μουσικής Επιστήμης & Τέχνης

- Ενδεικτικοί τομείς έρευνας και σχετικά θέματα ηθικής:
  - Μελέτη δεξιοτήτων μουσικής επιστήμης & τέχνης. ΣΑ, ΠΔ
- Παραδείγματα ερευνών που αιτήθηκαν έγκριση από την ΕΗΔΕ
  - Εθελοντική συμμετοχή μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μουσικού σχολείου με παρουσία ερευνητή στην αίθουσα για δύο ωριαίες συνεδρίες στις οποίες οι μαθητές θα αυτοσχεδιάσουν. Η συλλογή πληροφοριών περιλαμβάνει ομαδική συζήτηση/συνέντευξη και βιντεοσκόπησή της. Χρησιμοποιείται μεθοδολογία εθνογραφικής έρευνας.

ΣΑ: Συμμετοχή Ανθρώπων, ΠΔ: Προσωπικά Δεδομένα, Επιπλέον: Βιντεοσκόπηση

Σύνοψη:

Θέματα Ηθικής στην Έρευνα – 1/2

- ✓ Ζητήματα διαφανούς ενημέρωσης των συμμετεχόντων (μέθοδος έρευνας, σκοπός)
- ✓ Ζητήματα συγκατάθεσης των συμμετεχόντων ως προς τη διεξαγωγή της έρευνας (παιδιά*)
- ✓ Τήρηση αρχών ΠΔ (νομιμότητα, ελαχιστοποίηση δεδομένων, ακρίβεια, κλπ.)
- ✓ Ασφάλεια-Οργανωτικά /Τεχνικά Μέτρα Ασφάλειας
- ✓ ΠΔ από το σχεδιασμό και εξ ορισμού (ανωνυμοποίηση, ψευδωνυμοποίηση, κωδικοποίηση)
- ✓ Τήρηση αρχών αξιόπιστης ΤΝ (επεξηγησιμότητα, ευημερία-αποφυγή βλάβης, δικαιοσύνη, αυτονομία)

Σύνοψη:

Θέματα Ηθικής στην Έρευνα – 2/2

- ✓ Μεθοδολογία έρευνας: συνέντευξη, ερωτηματολόγιο (αυτοαναφορικό), έρευνα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, βιντεοσκόπηση, παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού.
- ✓ Έρευνα σε κοινωνικές ομάδες με βάση την οικονομική, πολιτισμική, έμφυλη, κοινωνική ταυτότητα, πολιτικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις, εθνική και εθνοτική καταγωγή, ηλικία, κατάσταση υγείας (ενδεικτικά κριτήρια: αναπηρία, θρήσκευμα, χαμηλό εισόδημα, ανηλικότητα, κλπ.)
- ✓ Ευάλωτες ομάδες (πρόσφυγες, μετανάστες, πολιτικοί πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο, ρομά, ανήλικοι, παιδιά, ΑμεΑ, κλπ.)
- ✓ Απλά δεδομένα (π.χ., ονοματεπώνυμο)
- ✓ Ειδικές κατηγορίες δεδομένων: (ενδεικτικά) εθνοτική καταγωγή, καθεστώς πρόσφυγα/μετανάστη/αιτούντα άσυλο, αναπηρία, κατάσταση σωματικής ή/και ψυχικής υγείας, συμπεριφορικά δεδομένα (καταγραφή φωνής, εκφράσεων προσώπου, (μέσω βιντεοσκόπησης))
- ✓ Κατάρτιση προφίλ (profiling)

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!!